

Åmot kommune
Enhet for Landbruk

NORGES VASSDRAGS- OG
ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dato 31.03.2023

Vår ref. 2022/1498-3556/2023
Deres ref.

Melding om vedtak

Vedtak Krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen - Åmot kommune

Kommunestyret i Åmot kommune behandlet denne saken den 29. mars 2023 og fattet dette vedtaket:

Kommunestyrets behandling i møte 29.03.2023:

Formannskapetets forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret 29.03.2023:

Formannskapet 08.03.2023

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar å fremme krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen med følgende punkter:

1. Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s.
2. Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.
3. Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms.

*Du kan klage på vedtaket innen tre uker fra du mottok dette brevet, jf. fvl. § 28.
Klagen må være skriftlig.*

Bruk gjerne klageskjemaet vårt: https://skjema.amot.kommune.no/skjema/AK049/Klage_p_vedtak, eller send klagen til Åmot kommune, Postboks 65, 2451 Rena eller postmottak@amot.kommune.no. Dersom klagen inneholder taushetsbelagte opplysninger, bør den ikke sendes som e-post.

Skriv hvilket vedtak du klager på, hvilke endringer du ønsker og årsaken til at du klager. Hvis du sender klagen så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, ber vi om at du også skriver datoen for når vedtaket kom fram til deg.

Med hilsen

Jesper Engel
Enhetsleder

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Vedlegg

1

Saksframlegg med vedtak

Krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen - Åmot kommune

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Formannskapet	2023/10	08.03.2023
Kommunestyret	2023/10	29.03.2023

Vedlegg

- 1 Krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen.PDF
- 2 Infoark vilkårsrevisjon.PDF
- 3 UTFYLLENDE INFORMASJON VEDRØRENDE KRAV OM REVISJON AV STORSJØREGULERENGEN.pdf
- 4 Manøvreringsreglement for Storsjøen av 6. februar 1948

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar å fremme krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen med følgende punkter:

1. Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s.
2. Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.
3. Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms.

Formannskapets behandling i møte 08.03.2023:

Kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak i Formannskapet 08.03.2023:

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar å fremme krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen med følgende punkter:

1. Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s.

2. Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.

3. Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms.

Kommunestyrets behandling i møte 29.03.2023:

Formannskapetets forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret 29.03.2023:

Formannskapet 08.03.2023

Kommunestyret i Åmot kommune vedtar å fremme krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen med følgende punkter:

1. Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s.
2. Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.
3. Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms.

Bakgrunn

Åmot kommune mottok brev fra Norges- vassdrags og energidirektorat (NVE) den 29. september 2022 *Krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen* med frist for eventuell tilbakemelding den 1. desember 2022.

Åmot kommune har fått utsatt frist til den 1. april 2023.

I brev fra NVE datert 29. september 2022 viser man til brev fra Rendalen kommune av 31. mars 2020. Rendalen kommune viser til konsesjon for regulering av Storsjøen i Rendalen kommune av 25. juli 1947. Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB) er innehaver av konsesjonen.

Som det er gjengitt i brev fra NVE krever Rendalen kommune vilkårsrevisjon av konsesjonen. Kravet begrunnes med ønske om å få en helhetlig og grundig gjennomgang av konsesjonen, som legger til rette for bred involvering av alle berørte parter. Videre at det er sentralt å se på konsesjoner som er over 60 år gamle i lys av ny kunnskap på ulike fagområder. I brev av 29. september 2022 ber NVE Rendalen kommune om *noe mer konkret begrunnelse for kravet, med beskrivelse av:*

- De forhold som må avbøtes
- Hva som er utilfredsstillende/ikke fungerende og hvorfor
- Type tiltak og endringer det kan være behov for

Som svar på dette har Rendalen kommune sendt brev til NVE datert 20. desember 2022 – se vedlegg.

Videre skriver NVE i sitt brev at: «Søndre del av Storsjøen ligger i Åmot kommune. NVE ber Åmot kommune gi oss en tilbakemelding på om kommunen ønsker vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen, og i så tilfelle med en konkret begrunnelse i tråd med punktlisten over».

En mer konkret begrunnelse for kravet vil i første omgang bidra til at NVE kan ta stilling til om revisjonssak skal åpnes, og dernest eventuelt gi GLB et bedre grunnlag for å kunne skrive et godt revisjonsdokument.

Det vises til vedlagt «Infoark vilkårsrevisjon», som beskriver NVE's saksbehandling ved revisjon av konsesjonsvilkår.

Åmot kommune har ved tidligere anledninger sendt høringsuttalelser til NVE angående «Konsesjon for økt overføring fra Glomma ved Høyegga til Rena elv» og «Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Savalen, Unndalen, Fundinmagasinet og for delvis overføring av Glomma til Rendalen».

I forbindelse med høringen av Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Savalen, Unndalen, Fundinmagasinet og for delvis overføring av Glomma til Rendalen fattet kommunestyret i Åmot kommune følgende vedtak den 29. mai 2019:

Kommunestyret vedtar å opprettholde krav fra kommunestyrevedtak den 15. juni 2016:

- Øke minstevannføringen over Høyegga om vinteren
- Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga.
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse.
- Endring i vannføring må ikke skje fortere enn 10 cm. pr time.
- Sørge for at nedvandringssmuligheten ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringssvillighet hos fisk.
- Det tas videre forbehold om at ytterligere krav kan dukke opp underveis i selve vilkårsrevisjonen.

I tillegg fremmes følgende innspill/krav til revisjonsdokumentet:

- Åmot kommune ønsker kartlegging av de hydrologiske flaskehalsene for fiskeproduksjon i Glomma og Rena vassdraget med tanke på minstevannføring sommer og vinter.
- Ved hjelp av «Håndbok i miljødesign for regulerte laksevassdrag» kartlegge, stille «diagnose», og utarbeide tiltak for utvalgte strekninger i Glomma og Rena vassdraget.
- Kartlegge og foreslå tiltak i erosjonsutsatte områder i Glomma og rena vassdraget.

Alle punkter fra kommunestyrevedtaket den 29. mai 2019 er fremkommet over tid og blant annet på bakgrunn av innspill fra de instanser Åmot kommune fikk høringsuttalelser fra etter å

ha lagt ut forslag til vilkårsrevisjon på åpen høring i januar 2019. Ikke alle punkter relaterte seg til den konkrete sak på det tidspunkt, men berørte for eksempel forhold i Storsjøen.

Senest i politisk sak PS 2022/49 vedtatt 9. november 2022 – «Merknader – Glommens og Laagens brukseierforening – Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Savalen, Fundin og for delvis overføring av Glomma til Rendalen» er alle punkter kommentert i saken med utgangspunkt i NVE's Innstilling for Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Savalen, Fundin og delvis overføring av Glomma til Rendalen.

Ved gjennomgang av «NVE's Innstilling» er det etter det vi kan se to av totalt ni av punkter som har relevans i forbindelse med å fremme krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen:

- Øke minstevannføringen i **Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s** og fra 10 m³/s til 15 m³/s over Høyegga.
- Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse.

Sju av punktene over blir fanget opp og kan ivaretas på andre måter iflg. NVE's Innstilling – dette er også omtalt i PS 2022/49.

Hensikten med vilkårsrevisjoner:

Revisjoner skal være en sikkerhetsventil for å kunne bøte på uforutsette miljøskader og ulemper. Dette fremgår av forarbeidene til revisjonsinstituttet og betyr at utredningskravet rundt en revisjon skal være moderat og ikke være noen ny konsesjonsbehandling eller ny vurdering av tiltaket. Hovedformålet skal være å kunne iverksette miljøforbedrende tiltak for å bøte på skader og ulemper av miljømessig karakter som ikke ble vurdert på konsesjonstidspunktet, eller hvor forholdene har utviklet seg annerledes enn antatt da konsesjon ble gitt. Miljøkonsekvenser som var kjent da konsesjonen ble gitt er det i utgangspunktet ikke aktuelt å korrigere ved revisjon.

Vurdering

Punkter som underbygger krav om vilkårsrevisjon:

Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s

Iflg. manøvreringsreglement for regulering av Storsjøen av 6. februar 1948 pkt. 2 står det:

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvannføring og flomvannstander i Storsjøen ikke forøkes. Vassdragets naturlige lågvassføring må ikke forminskes. Det skal derfor alltid tappes minst 7 m³/s.

Minstevannføringen i Rena elv er omtalt i Høringsuttalelse vedr. omsøkt økt overføring fra Glomma til Rendalen og Løpet kraftverk i Rendalen og Åmot kommune fra Åmot Elvelag datert den 12. mars 2013.

Her står det:

Minstevannføringen i Søndre Rena er i dag 7 m³/s, men det er ifølge GLB sjelden at vannføringen er under 20 m³/s. Det er ifølge søknaden fra GLB (om økt overføring fra Glomma til Rendalen) en mulighet for økt minstevannføring nedstrøms Høyegga kan medføre mindre vann i Søndre Rena i tørre perioder. Åmot Elvelag finner det urimelig at det kan bli mindre vannføring i Søndre Rena i perioder som følge av økt vannføring. Vi ber derfor om at minstevannføring fra Storsjøen økes til 20 m³/s. Dette vil medføre at pålagt minstevannføring blir mer i tråd med hva som er praksis.

For å vise betydningen av minstevannføringen er det i høringsdokumentet fra Åmot Elvelag lagt ved bilder som viser forholdene fra vinteren 2011 da vannføringen var nede på 12 m³/s som følge av nødvendig arbeider ved Storsjødammen – det medførte betydelig tørrlegging på enkelte strekninger av Søndre Rena med derav følgende konsekvenser for økologien i elva.

Forbedre manøvreringsreglementet og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.

Åmot Elvelag understreker i sin høringsuttalelse fra 12. mars 2013 følgende:

Det må innføres et regelverk for manøvrering av vannføring for både Glomma og Søndre Rena. En forutsigbar og mest mulig stabil vannføring er ønskelig både av hensyn til fiskerne og livet i elva. Vi vet av erfaring at hyppig og raske endringer i vannstand oppleves svært negativt blant sportsfiskerne da fisken synes å bli mindre overflateaktiv en periode under og etter at endring finner sted. Rask reduksjon av vannstanden kan føre til stranding og tørrlegging av fisk og bunndyr. Endringer i vannføring bør derfor skje gradvis over lengre tid. Vårt forslag er en maksimal endring på vannstanden på 10 cm. pr. time.

Henvendt til Åmot kommune i forbindelse med forbedring av manøvreringsreglementet skriver NVE i NVE's Innstilling (vedlegg til PS 2022/49) at: *Kravet er ikke konkretisert nærmere (fra Åmot kommune), noe som gjør det vanskelig for NVE å vurdere det. NVE's miljøtilsyn kontrollerer at krav fastsatt i vilkårene og manøvreringsreglementet til konsesjonen av 26. august 1966 blir etterlevd. NVE fører også tilsyn med at GLB's reguleringsanlegg i Fundin, Savalen og Rendalsoverføringen etterlever krav nedfelt i andre deler av vassdrags- og energilovgivningen der NVE er forvaltningsmyndighet, blant annet forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen.*

Vi antar at dette også vil gjelde for revidering av manøvreringsreglementet for Storsjøen – at kravet ikke er konkretisert nærmere, noe som gjør det vanskelig for NVE å vurdere det, men vi håper at presiseringen over fra Åmot Elvelag belyser problemstillingen.

I forbindelse med konsesjonssøknad for økt overføring fra Glomma ved Høyegga til Rena fra GLB datert 20. november 2011 lå det ved et notat fra Norsk institutt for naturforskning v/ Jon

Museth datert 4. mars 2012 – «Utvidelse av Rendalen kraftverk: Vurdering av konsekvenser for fisk og biologisk mangfold i Nordre Rena, Storsjøen og Søndre Rena».

I notatet ble det foreslått som et avbøtende tiltak at: *«Tiltakshaver og forvaltningsmyndighet bør vurdere om det skal fastsettes et manøvreringsreglement som sikre en gradvis reduksjon i overføringen av vann gjennom Rendalen kraftverk i tørre perioder. Studier utført av Harby mfl. (bla. 2004) viser at hvis vannstanden ikke faller hurtigere enn 10 cm 15 cm pr. time vil strandingsrisikoen avta sterkt for eksempel på grunne områder i Lomnessjøen og på grusører i Nordre/Søndre Rena».*

Ved å innføre en regel med maksimal endring på vannstanden på 10 cm. pr. time vil man få mer forutsigbarhet blant sportsfiskere og hindre stranding og tørrlegging av fisk og bunndyr.

Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms

Et punkt som kommunestyret i Åmot kommune tidligere har vedtatt er:

Sørge for at nedvandringmuligheten ved kraftverk blir mulig over segmentluka, for å fremme naturlig vandringsvillighet hos fisk.

Dette har NVE i sin innstilling til Revisjon av konsesjonsvilkår for regulering av Savalen, Fundin og for delvis overføring av Glomma til Rendalen – se PS 2022/49 – svart på. I innstillingen vises det til tiltaksplanen som er utarbeidet av GLB, Eidsiva Vannkraft (nå Hafslund Eco Vannkraft Innlandet) og Østerdalen kraftproduksjon, som skal ta hensyn til fiskens opp- og nedvandring. Videre oppfølging av tiltaksplanen skjer i samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet og NVE. Planen er ikke en del av vilkårsrevisjonen, og følges opp uavhengig av denne.

Ved tidligere anledninger er det uttrykt bekymring for at vandringsvilligheten hos fisk blir svekket eller i verste fall forsvinner når fisken støter på hindringer som gjør det vanskelig å vandre. Fisk vandrer for å forbedre sin overlevelse, vekst og reproduksjon. Oppdeling av vassdrag som reguleringene har medført, har antakelig økt kostnadene ved vandringen eller redusert fordelene, slik at vandringsmønsteret for ørret og harr har endret seg, eller delvis opphørt.

På tross av at tiltaksplanen ikke er en del av vilkårsrevisjonen har vi likevel et ønske om etablering av et vilkår i manøvreringsreglementet om vannføring og funksjonalitet av fisketrapp, tilpasning av flomluke og segmentluke ved Storsjødammen og Løpet kraftverk, som i større grad sikre vandringsvillighet hos fisk opp- og nedstrøms. Vi støtter oss dermed til kravet fra Rendalen kommune.

I forbindelse med vårt krav om vilkårsrevisjon av manøvreringsreglementet for Storsjøreguleringen og forbedring av denne er det vår oppfattelse av det finnes en mengde forskning og undersøkelser som tilsammen gir grunnlag og dekning for å endre manøvreringsreglementet for Storsjøen som er i tråd med tiden og de punkter som er nevnt

over. Manøvreringsreglementet for Storsjøen er gammelt og utdatert og kunnskapsgrunnlaget har endret seg siden 1948.

Hvis NVE beslutter seg for en vilkårsrevisjon av manøvreringsreglementet for Storsjøreguleringen ønsker vi å ta forbehold om å kunne komme med flere punkter og krav i forbindelse med eventuell høringsrunde.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Åmot kommune fremmer krav om vilkårsrevisjon av manøvreringsreglementet for Storsjøreguleringen med følgende punkter:

1. Øke minstevannføringen i Søndre Rena elv fra 7 m³/s til 20 m³/s.
2. Forbedre manøvreringsbestemmelsene og skjerpe rutinene rundt disse, for å hindre for rask endring i vannføringen.
3. Sikring av fiskens vandringveier opp- og nedstrøms.

Avsender:
Åmot kommune
Torget 1
2450 RENA
Norge

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Norway

099.34.37

Vedtak Krav om vilkårsrevisjon av Storsjøreguleringen - Åmot kommune

